

prima instanță: M. Ciugureanu

DECIZIE

30 octombrie 2013

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al
Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președinte, judecătorul:

Svetlana Filincova

Judecătorii: Galina Stratulat, Ion Druță, Svetlana Novac, Iurie Bejenaru

examinînd recursul declarat de către avocatul Nicolae Ciolacu în interesele lui Burduja Virginia,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Burduja Virginia împotriva Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova privind constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei, repararea prejudiciului material și moral,

împotriva hotărîrii Curții de Apel Chișinău din 15 octombrie 2012, prin care cererea de chemare în judecată declarată de Burduja Virginia a fost admisă parțial,

c o n s t a t ă

La 03 ianuarie 2012 Burduja Virginia s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Finanțelor al R. Moldova solicitînd încasarea prejudiciului material și moral ce i s-a cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei civile la cererea ei către Scutaru (Dumitrașcu) Alisa cu privire la încasarea sumei.

În argumentarea cererii, reclamanta a indicat că la 10.06.2005 s-a adresat în Judecătoria Strășeni cu o cerere de chemare în judecată către Scutaru Alisa prin care a solicitat încasarea sumei de bani.

Procesul dat s-a finalizat cu decizia Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova din 18 noiembrie 2010. Cauza s-a examinat în instanțele naționale mai mult de 5 (cinci) ani.

Consideră reclamanta că instanțele de judecată i-au încălcat dreptul la judecare în termen rezonabil a cauzei civile de încasare a sumei și solicită încasarea de la bugetul de stat, în contul reparării prejudiciului moral cauzat ca urmare a încălcării dreptului la judecarea cauzei în termen rezonabil în sumă de 150 000 lei.

Mai indică reclamanta, ca în luna iunie 2010 s-a adresat la Curtea Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului cu o cerere, în care a invocat încălcarea dreptului la un proces echitabil, prin abținerea instanțelor naționale de judecată de a soluționa în termen rezonabil cererea privind încasarea sumei.

Ca temei de drept reclamanta invocă prevederile Legii nr.87 din 21.04.2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la examinarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

Prin hotărârea Curții de Apel Chișinău din 15 octombrie 2012 a fost admisă parțial cererea de chemare în judecată depusă de către Burduja Virginia. S-a constatat încălcarea dreptului Virginiei Burduja la judecarea în termen rezonabil a cauzei civile la cererea Virginiei Burduja către Scutaru (Dumitrașcu) Alisa cu privire la încasarea datoriei și a dobânzilor de întârziere. S-a încasat din bugetul de stat al R. Moldova, prin intermediul Ministerului Finanțelor, în folosul Virginiei Burduja, suma de 3000 lei (trei mii) lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei. În rest pretențiile Virginiei Burduja a fost respinse ca neîntemeiate.

La 11 ianuarie 2013, avocatul Nicolae Ciolacu în interesele lui Burduja Virginia a declarat recurs împotriva hotărârii Curții de Apel din 15 octombrie 2012, solicitând admiterea recursului, casarea parțială a hotărârii recurate, cu pronunțarea unei noi hotărâri de încasare a prejudiciului moral în mărime de 30000 lei pentru încălcarea dreptului la judecare în termen rezonabil.

În motivarea recursului, recurentul a invocat faptul că mărimea prejudiciului moral acordat de instanță este infim, contravine atît practicii judiciare stabilite de Curtea Supremă de Justiție, practicii CEDO, dar și recomandării nr. 6 „Privind satisfacția echitabilă”. Astfel, pe un caz similar (cauza Zvezdenko versus Ministerul Finanțelor, dosarul nr. 2r-654/12 din 12.08.2012) Curtea Supremă de Justiție a Republicii Moldova a acordat reclamantei în calitate de despăgubire pentru prejudiciul moral suma de 15 000 lei. Conform practicii CEDO pentru cauze similare se acordă compensații în mărime de la 1000 pînă la 3000 Euro.

Deci, Curtea de Apel Chișinău stabilind cu certitudine încălcarea dreptului reclamantei Burduja Virginia la examinarea cauzei în termen rezonabil nu a corelat mărimea compensației pentru prejudiciul moral cu practica pe cauze similare, punînd-o pe reclamantă într-o situație defavorizată.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Materialele cauzei atestă că copia hotărârii primei instanțe din 15 octombrie 2012 a fost expediată în adresa părților la 07.11.2012, însă careva probe că recurentul a primit copia hotărârii motivate la dosar lipsesc. Astfel, instanța de recurs consideră că recurentul s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul la 11 ianuarie 2013 în termen.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de avocatul

Nicolae Ciolacu în interesele lui Burduja Virginia este neîntemeiat și urmează a fi respins din următoarele motive.

În conformitate cu art. 445 al. (1) lit. a) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să respingă recursul și să mențină hotărîrea primei instanțe.

La caz s-a constatat că Burduja Virginia, făcînd uz de noul remediu intern în temeiul Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011, prin acțiunea formulată a solicitat încasarea din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor RM în beneficiul său a prejudiciului moral cauzat prin încălcarea dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei în mărime de 150000 lei.

Fiind investită cu examinarea prezentului litigiu, prima instanță s-a pronunțat în favoarea admiterii parțiale a acțiunii, constatînd încălcarea de către organele judiciare ale Statului a dreptului lui Burduja Virginia la judecarea cauzei în termen rezonabil, dispunînd încasarea în beneficiul ultimei din contul Ministerului Finanțelor, în vederea reparației echitabile, a sumei de 3000 lei.

Astfel, Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale la art. 6 § 1 statuează că orice persoană are dreptul de a-i fi examinată cauza în mod echitabil, public și într-un termen rezonabil, de către un tribunal independent și imparțial, stabilit prin lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptată împotriva sa.

Conform art. 2 alin. (1) și (2) a Legii privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești nr. 87 din 21 aprilie 2011, orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești poate adresa în instanță de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condițiile stabilite de prezenta Lege și de legislația procesuală civilă. Repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului.

Iar în sensul art. 2 alin. (1) și (2) a Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 este de înțeles că orice persoană poate pretinde la repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la executare în termen rezonabil a cauzei, dacă se constată o atare încălcare.

Instanța de recurs menționează că în legislația națională rapiditatea judecării proceselor nu este consacrată în mod expres.

Din materialele pricinii se constată că, cauza civilă în care se pretinde încălcarea termenului rezonabil, a fost intentată la 10 iunie 2005 la cererea reclamantei Burduja Virginia către Scutaru Alisa privind încasarea datoriei și dobînzilor de întîrziere.

La data de 10 iunie 2005 a fost emisă încheierea de punere pe rol a cauzei și fixarea primei ședințe la data de 28 iunie 2005, ora 09.00 la care s-a prezentat reclamanta și reprezentatul reclamantei, însă pârâta nu s-a prezentat, pentru ce s-a amânat ședința de judecată care a fost stabilită pentru data de 20 iulie 2005, ora 09.00. Prin încheierea judecătorului V. Rusu din 20 iunie 2005 a fost dispusă asigurarea acțiunii. Asupra acestei încheieri a fost depus recurs la Curtea de Apel Chișinău de către reprezentantul pârâtei Scutari Alisa.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 14 septembrie 2005 a fost respins ca nefondat recursul declarat de către reprezentantul pârâtei Scutari Alisa, menținând încheierea Judecătoriei Strășeni din 20 iunie 2005. La data de 19 octombrie 2005 Scutari Alisa a depus o cerere prin care susține că a fost depusă o cerere de recurs la Curtea de Apel Chișinău și a solicitat expedierea dosarului pentru examinarea recursului după competență. La data de 06 decembrie 2005 prin încheierea Curții de Apel Chișinău a fost restituit recursul ca repetat.

La data de 31 ianuarie 2006 dosarul sus nominalizat a fost remis Judecătoriei Strășeni pentru examinare în fond. Următoarea ședință de judecată a fost stabilită pentru data de 17 februarie 2006. La data de 15 februarie 2006 de către reprezentantul pârâtei a fost depusă o cerere prin care solicită amânarea examinării cauzei pentru o altă dată din motiv că este solicitat de a fi prezent la o altă ședință stabilită anterior acestei cauze. Din aceste considerente cauza civilă sus nominalizată a fost amânată pentru o altă dată. Ședința de judecată din data de 17 februarie 2006 a fost amânată pentru data de 13.03.2006. La data de 13.03.2006 a parvenit un demers cu privire la acordarea unui termen pentru a face cunoștință cu materialele dosarului din partea cet. Scutaru Alisa, deoarece expirase procura reprezentantului Băldicean Aurelian și a fost împuternicit prin procură alt reprezentant și s-a oferit pârâtei un termen până la data 22.03.2006. La 22.03.2006 reprezentantul pârâtei Valeriu Filip a solicitat amânarea ședinței invocând participarea sa în ședință la CSJ, ședința s-a amânat pentru data de 31.03.2006 orele 14.00.

La data de 31.03.2006 ședința de judecată pe cazul sus menționat nu a avut loc de pe motivul că judecătorul a fost invocat într-o ședință a sindicatelor la Consiliul Raional Strășeni ședința se amână pentru 17 .04.2006 orele 9.00. La 17.04.2006 odată cu expirarea orelor de lucru pe dosarul dat în ședința de judecată a fost anunțată întrerupere până la data de 10.05.2006 orele 9.00. La data de 10.05.2006 în legătură cu complexitatea cauzei, deliberarea s-a amânat pentru data de 19.05.2006 orele 10.00.

La data de 19.05.2006 a fost emisă o hotărâre cu privire la reluarea examinării pricinii în fond. La data de 30.06.2006 s-a amânat ședința de judecată pentru data de 14.08.2006 orele 9.00, permițându-i pârâtei și reprezentantului de a studia materialele prezentate. La data de 14.08.2006 a fost emisă o încheiere cu privire la amânarea prezentei cauze până la data numirii judecătorului Vasile Rusu în funcție de judecător până la atingerea plafonului de vîrstă.

Ședința din data de 01.11.2006 orele 9.10 a fost amînată de deoarece reprezentantul Valeriu Filip a înaintat un demers de amînare a ședinței deoarece este antrenat într-o altă ședință programată din timp, ședința fiind amînată pentru data de 02.11.2006 orele 13.30. La data de 02.11.2006, în legătură cu complexitatea cauzei, deliberarea s-a amînat pentru data de 08.11.2006. La data de 08.11.2006 a fost emisă o hotărîre de admitere a acțiunii.

La data de 06.02.2007 Scutaru Alisa a depus cerere de apel împotriva hotărîrii din 08.11.2006. La data de 27.03.2007 Valeriu Filip a înaintat o cerere de amînare a ședinței în cadrul Curții de apel Chișinău. Ședința de Judecată a fost amînată pentru data de 24.04.2007. Deoarece nu s-au prezentat apelantul Alisa Scutaru și nici reprezentantul ei Valeriu Filip din motive necunoscute, instanța a amînat examinarea cauzei pentru data de 22.05.2007 orele 15.00, cu citarea repetată a părților. La data de 22.05.2007 printr-o încheiere nu s-a dat curs cererii deoarece apelantul nu a achitat taxa de stat și i se acordă un termen pînă la data de 19.06.2007.

La data de 15.06.2007 Valeriu Filip înaintează o cerere pentru alăturarea la apel, la aceiași dată a fost înaintată încă o cerere prin care a solicitat scutirea parțială de la taxa de stat prevăzută pentru cererea de apel. La data de 19.06.2007 s-a amînat ședința de judecată din cauza neprezentării apelantei. La data de 04.09.2007 s-a emis o încheiere prin care s-a restituit cererea de apel declarată de Scutaru A.

La data de 19.12.2007 Scutaru Alisa a înaintat din nou în cadrul Judecătoriei Strășeni cerere de Apel. La data 20.02.2008 Valeriu Filip a solicitat amînarea cauzei pentru o altă dată. La aceiași dată s-a emis o încheiere cu privire la respingerea cererii privind scutirea parțială de la taxa de stat și nu s-a dat curs cererii date. La data de 11.03.2008 Scutaru Alisa a depus un recurs împotriva încheierii Curții de Apel Chișinău din 20 februarie 2008 la Curtea Supremă de Justiție.

La 14.05.2008 Curtea Supremă de Justiție a respins recursul declarat de către Alisa Scutaru, menținîndu-se încheierea Curții de Apel Chișinău.

La 15.10.2008 Curtea de Apel Chișinău a respins ca neîntemeiat apelul declarat de Scutaru Alisa și a menținut hotărîrea Judecătoriei Strășeni din 08.11.2006. La data de 20.01.2009 Scutaru Alisa a depus un recurs la Curtea Supremă de Justiție asupra deciziei Curții de Apel Chișinău din 15.10.2008.

La data de 06.05.2009 Curtea Supremă de Justiție a admis recursul declarat de Scutaru Alisa, a casat decizia Curții de apel Chișinău din 15 octombrie 2008 și hotărîrea Judecătoriei Strășeni din 08 noiembrie 2006 cu restituirea pricinii spre rejudecare la Judecătoria Strășeni în alt complet de judecată.

La data de 22.06.2009 dosarul civil sus menționat a fost primit în cadrul Judecătoriei Strășeni și s-a repartizat judecătorului Veaceslav Lazari, cauza fiind numită pentru data de 08.07.2009 orele 14.00. La data de 08.07.2009 la solicitarea reprezentantului pîrîtului se amîna ședința de judecată pentru data de 08.09.2009 orele 10.00, deoarece completul de judecată din data de 20.07.2009 pînă la 26.08.2009, se va afla în concediu anual de odihnă.

Ședința de judecată din data de 08.09.2009 orele 10.00 a fost amînată pentru data 07.10.2009 ora 14.00 deoarece nu s-au prezentat părțile. La data de 07.10.2009 în ședința de judecată reprezentantul pîrtei a solicitat audierea anumitor martori fapt ce anunță întrerupere a ședinței pînă pe data de 04.11.2009 orele 15.00. La data de 04.11.2009 Judecătoria Strășeni a emis o încheiere, prin care s-a conexasă printr-un singur proces pricina civilă la cererea de chemare în judecată a lui Burduja Virginia împotriva lui Scutaru Alisa cu privire la încasarea sumei și a dobînzii și cauza civilă la cererea de chemare în judecată a lui Burduja Virginia împotriva lui Scutaru Alisa cu privire la încasarea dobînzii de întîrziere, și s-a stabilit termenul de examinare a pricinii pentru data de 01 decembrie 2009.

La data de 01.12.2009 la solicitarea reprezentantului de a prezenta un certificat s-a amînat ședința de judecată pentru data de 09.12.2009 orele 15.00. La data de 09.12.2009, conform art. 236 alin. (1) CPC pronunțarea hotărîrii s-a amînat pentru data de 17.12.2009 orele 15.00. Judecătoria Strășeni la data de 17.12.2009 a emis o hotărîre cu privire la încasarea datoriei de la Scutaru Alisa în beneficiul lui Burduja Virginia a 23236 Euro și 05 euro cenți sau echivalentul acestuia în valută națională la data executării prezentei datorii. În rest acțiunea s-a respins ca fiind neîntemeiată.

La data de 11.01.2010 Burduja Virginia a înaintat în cadrul Judecătoriei Strășeni cerere de apel împotriva hotărîrii din 17.12.2009. La data de 01.03.2010, reprezentantul apelantei Ciolacu Nicolae vine cu o cerere de amînare deoarece pentru această dată este antrenat în altă ședință de judecată în cadrul CSJ. Din acest motiv ședința de judecată din 01.03.2010 s-a amînat pentru data 23.03.2010 orele 11.30 cu obligarea apelantei de a achita taxa de stat în sumă de 28.335 lei pînă la această dată. La data de 23.03.2010 apelanta a prezentat în ședința de judecată bonul taxei de stat în sumă de 8000 lei și a înaintat o cerere cu privire la scutirea parțială a taxei de stat. Colegiu Civil al Curții de Apel Chișinău a pronunțat o încheiere cu privire la scutire în parte a apelantului de la achitarea taxei de stat în sumă de 28 335 lei și s-a acordat apelantului termen pînă la 06 aprilie 2010 pentru achitarea taxei de stat în sumă de 8000 lei, astfel amînîndu-se cauza pentru data de 06.04.2010.

Scutaru Alisa la data de 02.04.2010 a prezentat o cerere prin care a solicitat amînarea ședinței pentru o altă dată motivînd faptul plecării peste hotarele țării a reprezentantului său, de aceea la data de 06.04.2010 ședința de judecată a fost amînată pentru data de 27.04.2010 orele 14.30. La 27.04.2010 instanța de apel a pronunțat o decizie prin care a respins cererea de apel depusă de către Burduja Virginia și menținută hotărîrea Judecătoriei Strășeni din 17.12.2009.

La 27.05.2010 Burduja Virginia a înaintat recurs la CSJ asupra deciziei Curții de Apel Chișinău din data de 27.04.2010 și a hotărîrii Judecătoriei Strășeni din data de 17.12.2009.

La 18.11.2010 Colegiul Civil și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție emite Decizia prin care se casează decizia Curții de Apel Chișinău din data 27.04.2010 și hotărîrea Judecătoriei Strășeni din 17.12.2009, și se emite o nouă

hotărîre prin care se admite parțial acțiunea Virginiei Burduja împotriva Alisei Scutaru cu privire la încasarea sumei și a dobânzii de întârziere.

Astfel, durata totală de examinare a cauzei civile la cererea Virginiei Burduja către Scutaru (Dumitrașcu) Alisa cu privire la încasarea datoriei și a dobânzilor de întârziere a constituit 5 ani și 5 luni, durată care, în viziunea instanței de recurs, este excesiv de îndelungată, ținînd cont de faptul că pricina nu prezintă o complexitate sporită din punct vedere factologic și juridic, dar este de o importanță însemnată pentru reclamanta Burduja Virginia. Prin urmare, se constată că prima instanță corect a determinat încălcarea dreptului Virginiei Burduja la judecarea în termen rezonabil a cauzei civile la cererea Virginiei Burduja către Scutaru (Dumitrașcu) Alisa cu privire la încasarea datoriei și a dobânzilor de întârziere.

Mai mult ca atît, Burduja Virginia este responsabilă de numai două amînări, durata excesivă a procedurilor judiciare fiind cauzată în mare parte de multiplele amînări la cererea Alisei Scutaru (Dumitrașcu) și a reprezentantului său, de încălcările admise la judecarea cauzei, ce au condiționat casarea hotărîrii emise de instanța ierarhic inferioară remiterea pricini spre judecare.

Conform art. 6 par.(1) al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, ratificată prin hotărîrea Parlamentului nr. 1298-XIII din 24 iulie 1997, orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî, fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa.

Cu referire la dispozițiile citate în coroborare cu circumstanțele stabilite în cadrul examinării cauzei, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție, consideră că, instanța de fond a examinat pricina sub toate aspectele, au aplicat corect normele materiale și procedurale, au stabilit și elucidat toate circumstanțele importante ale cauzei, și au apreciat corect probele administrate în strictă conformitate cu prevederile art. 130 CPC.

În ce privește suma prejudiciului moral încasat de prima instanță în mărime de 3000 lei, instanța de recurs îl consideră unul întemeiat, reieșind din jurisprudența CEDO în cazul SRL Deservire versus Moldova, unde Curtea a acordat cu titlu de prejudiciu moral 600 Euro pentru violarea art. 6 § 1 CEDO în ce privește durata procedurilor timp de 6 ani și în cazul Cravcenco versus Moldova, unde Curtea a acordat cea mai mare sumă de 3000 Euro pentru 10 ani de examinare a unui litigiu de muncă.

Nu este de neglijat și importanța unificării practicii judiciare a instanțelor naționale la acordarea despăgubirilor morale în cazuri similare celor indicate, fiind constatat că quantumul acordat cu titlu de prejudiciu moral în spețe examinate în temeiul Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 variază de la 500 lei pînă la 35000 lei. Astfel, prima instanță corect a dispus încasării suma de 3000 lei ca fiind una întemeiată.

În ce privește argumentele recursului declarat de avocatul Nicolae Ciolacu în interesele lui Burduja Virginia, instanța de recurs le consideră neîntemeiate, fiind combătute cu materialele cauzei, cu atât mai mult că prima instanță s-a expus asupra tuturor aspectelor cauzei, just respingându-le.

Astfel, din considerentele menționate și avînd în vedere faptul că, hotărîrea primei instanțe este întemeiată și legală, iar argumentele invocate de către recurent este neîntemeiat, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul declarate de avocatul Nicolae Ciolacu în interesele lui Burduja Virginia și de a menține hotărîrea primei instanțe.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a), e), art. 445 alin. (3) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e

Se respinge recursul declarat de către avocatul Nicolae Ciolacu în interesele lui Burduja Virginia.

Se menține hotărîrea Curții de Apel Chișinău din 15 octombrie 2012, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Burduja Virginia împotriva Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova privind constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei, repararea prejudiciului material și moral.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președinte, judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Galina Stratulat

Ion Druță

Svetlana Novac

Iurie Bejenaru